лише реалізовувати заходи із соціальної відповідальності, а й широко інформувати громадськість про таку діяльність на сайті компанії, через засоби масової інформацій і, безперечно, у щорічному звіті із КСВ.

Список посилань на джерела

1. 2014 Fortune 500 Full List. Annual Ranking of America's Largest Corporations / Fortune Magazine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://money.cnn.com/.

2. Best and Worst in Social Responsibility. World's Most Admired Companies 2014 / Fortune Magazine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://money.cnn.com/magazines/fortune.

3. Employee Volunteerism and Giving. ExxonMobil Community and Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://exxonmobil.com/.

4. Пичков О. Б. Корпоративная социальная ответственность американских нефтегазовых компаний / О. Б. Пичков // Международные процессы. – 2013. – № 1 (32). – С. 113-121.

УДК 332.1

***М. М. Медвідь**, д.е.н., с.н.с*
***К. А. Фісун**, д.е.н., доцент*
Національна академія Національної гвардії України, м. Харків

ОБГРУНТУВАННЯ СЦЕНАРНОГО ПІДХОДУ ДО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Головна особливість моделювання розвитку регіональних процесів полягає в необхідності забезпечення прямого і зворотного зв'язку з об'єктами, явищами, процесами більш високого ієрархічного рангу. Якщо в моделі є тільки самий загальний опис показників і їхніх взаємозв'язків, то це текстова модель. Якщо цим показникам і зв'язкам задаються кількісні значення, то на базі текстової моделі можна побудувати графічні, математичну або комп'ютерну моделі, що показують, як міняються показники (дані, змінні). Проблема полягає в сполученні якісних і кількісних даних при формуванні сценарного поводження складних соціально-економічних систем розвитку регіонів України.

Прикладні особливості сценарного аналізу визначаються вихідною предметною областю, якою є соціально-економічна система. Процес розвитку регіональних ринків може бути поданний у вигляді функціонування соціально-економічної системи, що включає всі основні фактори регіону як системного об'єкта: економічний потенціал, соціальне забезпечення, організаційна структура, політичні аспекти, зовнішньоекономічні зв'язки й т.д. Одним з головних принципів у вирішенні соціальних і економічних проблем керування є моделювання повного циклу процесу прийняття і виконання рішень. Дослідження всіх частин системи в їхньому взаємозв'язку, опис динаміки її роботи, аналіз можливих станів у майбутньому визначають основні передумови

здійснення ефективного планування в керуванні. Кожний суб'єкт господарювання розглядається як структурний елемент більш складної системи. При цьому виявляється роль кожного досліджуваного системного елемента в загальному процесі функціонування. Обов'язково присутнім є суб'єкт дії (керування). Висновки про ефективність керування досліджуваним об'єктом формулюються тільки після завершення всіх етапів процесу керування.

Сценарний аналіз може бути розглянутий як методологія формального аналізу альтернативних варіантів розвитку ситуації при заданих цільових і критерыальных установках в умовах ризику, коли виникає невизначеність безпосереднього формування конкретного плану проведення робіт або визначення спрямованості стратегії розвитку регіонального ринку. Мета сценарного розвитку соціально-економічних систем може мати як синергический ефект (моделювання поведінкових аспектів досліджуваної системи), так і аттрактивный результат, що характеризує поводження системного об'єкта відповідно до застосовуваних керуючих впливів. Пошук механізмів ефективного керування процесами структурних перетворень соціально-економічних систем регіонів є складним й у той же час важливим завданням на сучасному етапі розвитку економіки України. Важливість цього завдання визначається тим, що економічний потенціал регіонів країни істотно відрізняється. У цих обставинах потрібно знайти таку послідовність перехідних станів (сценарій розвитку) системи з одного структурного стану в інший, коли будуть виконані обмеження і умови мінімізації ризиків таких переходів. При цьому слід чітко розмежовувати внутрішні системні елементи (принципи їхнього опису) і зовнішні системні елементи. Вони визначаються в результаті аналізу реалізації поточних ситуацій, що виникають під впливом впливу регіональної організаційної структури і зовнішніх подій.

Етапи регіонального планування розвитку можна подати у вигляді наступної послідовності:

- первісна оцінка ринкових перспектив розвитку;
- аналіз напрямків розвитку з урахуванням економічного потенціалу регіону;
- вибір стратегії розвитку й формування регіональних бізнес-планів;
- контроль реалізації процесів розвитку й ступеня досягнення намічених цілей.

У роботах [1-7] сформульовані основні принципи, особливості організації сценарного планування, правила побудови сценаріїв, основні помилки при реалізації сценарного підходу до керування.

На сьогоднішній момент існує кілька різних шкіл сценарного планування, які відрізняються і концептуально, і ще більше змістом конкретних методів. У дослідників немає єдиної думки з приводу статусу сценарного планування. Серед одних фахівців переважає думка, що сценарне планування є одним з найважливіших інструментів перевірки стратегічних рішень. Інші автори думають, що його основне призначення – розвиток стратегічного мислення і спосіб задання рамок для стратегічного планування. Треті вважають його

основним методом розвитку організації, що самонавчається.

Треба враховувати більше широкий погляд на методологію сценарного підходу в плануванні – визначення його як системного інструмента стратегічного керування, включаючи використання всіляких методів соціальних і економічних наук. Існують деякі розходження в базових передумовах традиційного стратегічного планування і сценарного підходу.

Проте традиційна й сценарна парадигми не є антагоністичними й зовсім не розділені непереборною прірвою. У традиційних галузях з невисоким рівнем невизначеності при відносно невеликих строках планування цілком можуть використовувати традиційні методи стратегічного планування – SWOT-аналіз, матричні методи, аналіз п'яти сил М. Портера й т.д. Більше того, при формуванні бізнес-портфеля матричні методи можуть застосовуватися всередині сценарного підходу. Слід також відмітити, що "тверда" традиційна парадигма – це скоріш спрощення, зроблене в ілюстративних цілях. У реальній дійсності, навіть якщо стратегія розробляється в рамках даної парадигми, в ній також передбачаються способи моніторингу навколишнього середовища, хеджирування ризиків стратегічних виборів і можливість корегування стратегії, хоча це повністю не знімає її обмежень і проблем практичного характеру.

Загальна схема побудови сценарію включає кілька блоків, припускаючи фіксований вибір параметрів оцінки стану соціально-економічної системи як об'єкта планування. Очевидно, що сценарій розвитку є кінцевим блоком, що визначає систему планування.

Список посилань на джерела

1. Фісун К. А. Методологія програмування розвитку регіонів України / К. А. Фісун. – Харків, 2007, – 401 с.

2. Jay Ogilvy, Peter Schwartz. Plotting Your Scenarios. – Global Business Network, December, 2004.

3. Godet Michel, Creating Futures: Scenario Planning as a Strategic Management Tool. – Economica, 2001.

4. James A.Ogilvy. Creating Better Futures: Scenario Planning as a Tool for a Better. Tomorrow. – Oxford University Press, 2002.

5. Liam Fahey, Robert Randail. Learning from the Future. – John Wiley&Sons Limited. 1998.

6. Kees van der Heijen. Scenarios – The Art of Strategic Conversation. – John Wiley&Sons Limited, 1996.

7. Kees van der Heijen. Scenarios. Strategies and Strategy Process. – Nijenrode University Press, 1997.